

- število raziskanih kvadrantov je doseglo 97,4% vseh kvadrantov,
- skupno je bilo registriranih 182 vrst (od tega 11 ali 61 % nepevk),
- najpogostejša vrsta je kos *T. merula*, registrirana v 93 % kvadrantov.

V največjem deležu (39,1 %) kvadrantov je bilo ugotovljenih med 51 in 70 vrst, v 1,8 % kvadrantov pa je število vrst preseгло številko 91. Podrobnejši rezultati so navedeni v Fig. 2, ki pa v knjigi ni posebej označena in jo mora bralec najti sam.

Pri čeških gnezdkah je poleg karte zimske razširjenosti priložena tudi slika gnezditvene razširjenosti, v besedilu je poleg osnovnih značilnosti in pojavljanja vrste napisana tudi ocena velikosti zimske populacije, število kvadrantov, v katerih je bila ugotovljena, in delež kvadrantov z določeno oceno številčnosti. Pri posameznih vrstah je dodana tudi črno-bela vinjeta ptice.

V češkem atlasu so vse vrste obravnavane v taksonomskem zaporedju, ne glede na to, ali so bile opažene samo enkrat. Oglejmo si na hitro, katere vrste ptic so bile pozimi registrirane na Češkem, naš zimski atlas pa jih ne omenja. Za ogromno večino takšnih vrst so tudi Čehi zbrali le posamezne podatke (npr. kanadska gos, severni repnik, močvirski lunj, mali labod, črni škarnik, snežna sova, togotnik, plevica, mlinarček itd.), med bolj rednimi prezimovalci pa je treba posebej poudariti močvirsko uharico, goloba duplarja, uhatega škranca, komatarja in sokola plenilca. Tem vrstam bi zaradi srednjeevropskega prostora, ki ga oblikujeta naši dve republiki, morali v prihodnjih zimah tudi pri nas nameniti posebno pozornost. Enako velja za posamezni opažanji smrdokavre in pogorelčka, ki jih mi v času naših popisovanj v Primorju nismo utegnili preveriti.

Kljub skromni zunanosti knjige je češki zimski atlas pomemben prispevek k poznavanju zimske razširjenosti ptic v Evropi in potrjuje potrebo po pripravi takšnega evropskega projekta. Češkim kolegom čestitamo za opravljeno delo.

Andrej Sovinc

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

Katera vrsta je to? Can you identify the species?

Foto: A. SOVINC

Ptica s skrivnostne fotografije v 74. številki *Acrocephalus* je bila fotografirana v enem izmed bajerjev v Slimbridgeu v Veliki Britaniji.

Na podlagi Freyerjevega zapisa iz leta 1842 je bila ta vrsta celo uvrščena med že ugotovljene vrste v Sloveniji v Katalogu ptic Jugoslavije (MATVEJEV, VASIĆ, 1973), vendar Komisija za redkosti pri DOPPS-u zaradi velike verjetnosti, da je prišlo do zamenjave s sinonimom za mnogo bolj pogosto vrsto, te vrste ni uvrstila na leta 1990 pripravljeni Seznam dosedaj ugotovljenih ptic Slovenije s pregledom redkih vrst (*Acrocephalus* 41-42).

Gre za zahodnopalearktično vrsto, ki živi tudi v Zahodni Aziji, evropski gnezditveni areal pa po drastičnem upadu populacije in izumrtju

na Korziki, v Italiji, Jugoslaviji (Vojvodina), na Madžarskem in v Albaniji obsega le še manjša močvirja v Rusiji, Španiji, Turčiji in občasno v Romuniji. Vrsta sodi med globalno najbolj ogrožene, s populacijo z največ 380 pari. Vzpodbudno je, da so populacijski trendi v omenjenih državah stabilni ali celo v porastu (TUCKER, HEATH, 1994).

Med razlogi za skorajšnje izumrtje vrste so predvsem izsuševanje in uničevanje močvirij, lov (verjetno odločilen dejavnik izumrtja v Italiji), v zadnjem času pa predvsem križanje in tekmovanje z umetno naseljeno sorodno vrsto iz severne Amerike.

Današnja skrivnostna fotografija je torej za poznavalce sodobne ornitološke literature že končana: že iz gornjega opisa je namreč možno zaključiti, da govorimo o palčji raci, beloglavki ali evropski beloglavki *Oxyura leucocephala*.

Razlog, da se je ta rasa pojavila v rubriki Skrivnostna fotografija, pa ni le v zanimivi pozi ptice z dolgim repom, ki je morda koga zmedla, da jo je zamenjal za zimsko raco *Clangula hyemalis* ali celo za dolgorepo raco *Anas acuta*. Bistveno je, da se bi glede na njene selitvene navade in rahlo naraščajoči populacijski trend kot izjemni gost morda lahko pojavila tudi pri nas (v takšnem primeru takoj pokličite eno izmed nemudnih ornitoloških telefonskih linij iz *Acrocephalusa* in pripravite teleobjektive). Slika naj bo tudi kot opozorilo, da bi se še prej kot s palčjo raco lahko srečali z njeno sorodnico *Oxyura jamaicensis*, vrsto brez slovenskega imena, ki je bila v 50. letih naseljena najprej v Veliki Britaniji in kmalu začela prosto gnezditi ter se bliskovito širiti po Evropi (doslej ugotovljena v vsaj 14 evropskih državah). Seveda je imel njen prihod v gnezditvena območja palčje race v španiji katastrofalne posledice za avtohtono vrsto (križanje). Strokovnjaki se bojijo, da bo palčja rasa izumrla že v začetku 21. stoletja, če se ne bo ustavilo širjenje umetno prinesene vrste *Oxyura jamaicensis*.

Razlikovanje med racama obeh vrst rodu *Oxyura* ni problematično pri samcih. Groteskno svetlo modro obarvan samček kljun, pri obeh spolih tudi dvignjena repna peresa, so njihova značilnost. Ne preostane nam torej drugega, kot da takoj odpremo katerega izmed priročnikov za določanje ptic in se pripravimo na prihod "trdorepih" rac, kamor uvrščajo rod *Oxyura*. Druga naloga pa je določitev slovenskega imena za vrsto *Oxyura jamaicensis*. Prepričan sem, da ga bomo potrebovali že

kmalu.

Raco s fotografije, samca, sem fotografiral julija 1995.

Andrej Sovinc

Pismo uredništvu Letter to the editorial board

Odgovor na Uvodnik o Rdečem seznamu

V uvodniku 71. številke *Acrocephalusa* razmišlja Janez Gregori o Rdečem seznamu ogroženih ptic gnezdilk Slovenije, ki ga je pripravil Odbor za varstvo narave pri Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije in je bil objavljen v 67. številki *Acrocephalusa*.

Avtorji Rdečega seznama ogroženih ptic gnezdilk Slovenije želimo z argumenti zavreči zavajajoče, netočne ali samo delno resnične trditve v omenjenem uvodniku.

Gregori pravi, da celo nekaterim članom uredniškega odbora *Acrocephalusa* ni bilo mogoče zvedeti kaj več o novem rdečem seznamu vse do izida. Na to je odgovoril že soavtor prvega (uradnega, kot ga sam imenuje) rdečega seznama iz leta 1992 dr. Sergej Matvejev v 73. številki *Acrocephalusa* na strani 203, kjer je zapisal: "Kritični prikaz soavtorja J. Gregorija dopolnjujem z naslednjim: oba sva člana Uredniškega sveta "Acrocephalusa" in dobivava vabila za seje Uredniškega sveta. Iz tega materiala je razvidno, da je bil Seznam ogroženih ptic Slovenije, (ki je izšel ob redni letni skupščini DOPPS-a spomladi leta 1995, op. piscev) v programu Društva za leto 1995."

Res je, da novi rdeči seznam ni nadljevanje in dopolnjevanje prejšnjega, oziroma da ni bila narejena primerjava s predhodnim seznamom iz leta 1992. "Narejen je drugače kot vsi dosedaj pri nas objavljeni živalski in rastlinski sezname," pravi o njem Gregori in s tem se strinjamo. Primerjava s predhodnim rdečim seznamom ni bila narejena, ker je bil seznam iz leta 1992 že ob izidu zastarel in je vseboval toliko neustreznih podatkov, da je bilo lažje začeti pisati vse znova. Seznam iz leta 1992 je pravzaprav le nekoliko premetana iz z nekaj novo ugotovljenimi gnezdilkami dopolnjena verzija Predloga rdečega seznama iz leta 1987, ki sta ga napisala ista avtorja. Pri tem razlik v kategorizaciji vrst, ki so nastale med